

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionalista de Tortosa

ANY I.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Tortosa al mes. 0'50
Fora semestre. 3'00

PUGNA PRO PATRIA.

DIRECCIÓN Y REDACCIÓN

Carrer del Parque, N.º 8,

Tortosa 18 Janer de 1903.

NUM. 2.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenuts d'articles firmats ó copiats.

A "La Veu de la Comarca,"

AB MOTIU DE SA SURTIDA

Visca molts anys «LA VEU DE LA COMARCA!»
Semanari que 's diu regionalista,

Visca molts anys perque no es centralista

Ni de partit té marca;

Visca, perque ha vingut à fer la guerra

Al ingratis que renegan de sa terra.

No t'embranquis en glosas de sa glòria,

Del penó groch y roig deixà l'història,

No retreguis sas gestas.

Que no estém ni per bombas ni per festas,

Ten present que la tasca que 't pertoca

Es procurar desembullar la troca.

Si no tens devant-teu la carretera

Ben plana y engravada;

Tens al menys un curriol que sols espera

Que cada jorn s'hi doní una petjada;

Ja veurás com a cop de caminarhi

Ab tota llibertat podrem passarhi.

La llevor ja es llençada,

La calor dins la terra l'encalhua,

Resta aqueixa esponjosa y abonada,

Falta sols que la falsa no vagui un dia

Arrencant la mala herba que s'hi crie.

No podia Tortosa,

Muralla de ponent, deixar de tindre

Una Veu entusiasta y poderosa

La destral ja està llena y manegada...

Cops al bulto, y més fort cada vegada!

Y encar que 's mal logrés la teva empresa,

Y la tasca que empreng resultés xorca,

Encara que 'ns alsessim una forca

A cada església que en català 's resa,

Haurian vist que 'n nets de 'ls Almogàvers

Foren vensuts... després de ser cadávers.

JOAN DE LA C. RIBERA.

El Regionalisme à Irlanda

D'una carta rebuda aquets dies d'un amic nostre, que ha fet una estada d'alguns mesos a Dublin, plauus copiarne alguns trossos, abont conta l'actual renaixement de la llengua gaèlica les males intencions dels governs que l'enrunaren y la debilitat dels irlandesos que 's ajudaren en questa tasca criminal. Els catalans podem y debem apendre molt de tot això en tenim exemples a casa: y ara ho fàmés del cas la darrera etzequellada d'en Romanones, que portava tot el verí de la pitjor intenció anglesa. Diu donchs així: Dublin 31 de Desembre de 1902.

Desitjo que t' hagin probat els turrons de Nadal. Jo, gracies a Déu, so tingut unes festes rebones, encara que de turrons no 'n s'apas pogut tastar. Es cosa qu' aquí no s'estila; en canvi no deixan de tindres els irlandesos son equivalent, ó sian panets fets d'una pasta semblant a la del pa de pessich, en que hi ha barreja des panses de les més remunerades. Es costum aquí per Nadal enramar les cases, y iapa min-

yons! veuriás com tothom corrà a buscar boix, eura, etz, pera, guarnirho y adornarho tot, deixant les coses de manera, que 't dich que 'n fan de goig. No obstant per lo que so vist em sembla que les festes de Nadal en família no son aquí tan típiques y pa triarcals com en lo nostre país.

No sé si estarás enterat del gran moviment que hi ha a Irlanda fa quatre ó cinc anys, pera conservar ó millor dir, restablir la llengua gaèlica, la principal de les llengües céltiques. Dic la principal, perque ni 's dialectes del gaèlic, com son los que 's parlan al Nort d' Escòcia y a la illa de Manck, ni les llengües de l'altra branca céltica anomenada britànica, com son la que 's parla en lo pais de Gales ó sia la llengua kimrica, la còrnica ó la de Cornish, y la armòrica, aço es, la de la Bretanya francesa, posseeixen una literatura tan rica com la gaèlica, ni son parlades per una nació de caràcter tan ben definit y de passat tan glorios com té la nació irlandesa. Donchs be, aquesta llengua, qu' abans era parlada per més de vuit milions de personnes, avuy la parlan solsament unes sis centes mil en les terres ponentines

d'Irlanda; en les altres parts només parlen l' anglès, y no saben del gaèlic més del que saben del hebreu ó del sanscrit, apesar de que un sige enrrera tothom hi enraonava. Com ha sigut que en un sige hagin perdut la llengua? Verament es una cosa ben estranya, y els mateixos irlandesos no se'n han donat compte fins ara, en que parodian una frase ben coneiguda, «Irlanda ha gemegat al veures inglesa en la llengua.»

No obstant ells nei tenen la culpa. Lo que no havien pogut conseguir les persecucions més terribles dels inglesos, ho ha assolit el despreci que 's irlandesos varen sentir per sa propia llengua, apesar de ser tant hermosa, é intrinsecament considerada famosa avantatge à la ingleusa que no es més que una barreja de llengües, encara qui predomi ni l'element saxònic. La història es la següent: Els inglesos havien privat que 's catòlics rebessin instrucció, d' aquí va venir que la major part dels irlandesos no savien de lletra, y ja tenim que l'estigma d' ignorància cap sobre 'ls que parlaven creixer quan lo govern anglès va permetre escoles catòliques, pero ab la condició que se ensenyés tot en anglès. En efecte, els qui havien anat a estudi y havian après una mica l'anglès, per fershi veure comensavan a parlarlo, lo qual portà que lo sol fet de no parlar anglès, ó millor dit de parlar gaèlic, era signe de no haver anat a estudi, o signe de no haver rebut instrucció, en una paraula de ser ignorant. La moda del ingleüs y el despreci del gaèlic creixia d' una manera extraordinaria, quan lo poble veia que 'ls capellans sempre enraonaven en ingleüs, predicavan en aquesta llengua, y fins se contan cassos d' alguns rectors, que quan algun feligrés els hi parlava en gaèlic deyan abò imperiós: «a mi se 'm parla en ingleüs», com si 'l parlarli en la llengua materna fos mancarli al respecte. Això 'm porta a la memoria aquell chable iust en cristiano: ab que la gent forastera, qu' en altres centuries se ens va ficar a Montserrat, reganyaven als sensills y devots pelegrins que, quan anavan a visitar à nostra Moreneta, volian confessar-se. Ab això, donada la extraordinaria influència que té aquí 'l clero y la veneració y respecte que li porta 'l poble, pots pensar l' efecte que li faria tal comportament. Tothom se donava vergonya de parlar en gaèlic, y els pares prohibian a sos fills el dir una paraula en aquesta llengua. Ven aquí com Irlanda en un sige ha perdut sa noble, hermosa y antiquissima llengua.

Lo clero que tant va contribuir, tal volta inconscientment, pera fer perdre la parla irlandesa, ara es lo capitost del moviment de restauració, ja que per experiència ha vist los més resultats qu' ha donat lo cambi de llengua: la religió y la patria hi han perdut molt, puig ab la llengua ingleusa han entrat les idees positivistes y materialistes ingleses, lo sentiment nacional ha minvat, y les costums se'n han ressentit de debò.

Ara dona pler de veurer l'entusiasme que regna. De prompte ja s' ha lograt fer perdre la preocupació de que parlar gaèlic fa ignorant, en els col·legis s' ensenya, s' han fundat escoles nocturnes pera ferlo avinent als treballadors, se celebren Jocs florals, es tenen concerts pùblics de cants irlandesos, se fan meetings de propaganda, en una paraula, treballan de valent. En poch temps han avansat molt: tenen alguns setmanaris, y en gayrebé totes les revistes es publican treballs en gaèlic. Aquí a Dublin es veuen molts llétreros y anuncis en dit idioma; en una nia de poblacions el noms dels llengües. Aquest moviment es més entusiasta precisament allí ahont ningú ó molt pochs parla van l'antiga llengua; en lo petit reig d'Irlanda que la conserva encara's pot dir que no se'n han adonat del Renaixement. Coneix jo moltes persones que tenen cada diahores senyalades per exercissi de parlar gaèlic, y es veuen vells venerables que fan qui sabils esforços encara que no siguin sino pera poguer saludar.

Y ara 'm diràs: qui ha esperança de que 'ls irlandesos surtin ab la seva? En bona veritat no ho sé; em sembla que 'l abandon ha anat massa enllà. No es lo mateix ressucitar, en lo propi sentit de la paraula, una llengua, que honraria, pulirla y enjoyarla quan es menyspreuada si, pero viva y plena de sava, com ha succeït a Boemia y principalment a Catalunya, abont, gràcies a Deu, tothom pobres y rics, sabis y ignorants, fora de quatre benaventurats, han parlat sempre la llengua patria. Els irlandesos confian que la vinenta generació parlarà gaèlic; a mi gayrebé 'm sembla que l'emresa es massa heroica y gegantina. No obstant hi ha que confessar que l'entusiastme patri es capas d'empreses capdals; l'història ho demostra.

Lo gaèlic filologicament considerat es una llengua importissima, de modo que veig molts lingüistes que la comparan al sanscrit. Els irlandesos diuen que 'ls fundadors de la nació irlandesa foren celtes vinguts d'Espanya, la tradició ha conservat lo

nom del capdill que 'ls menava y es deya Milesius. Fa pochs dies vaig anar a veure el museu de Dublin, y tingul un gran plamer de veurer entre altres antiguitats varies inscripcions céltiques escrites en caràcters ó lletres oghamiques. Generalment les lletres estan gravades en un dels cayres de grosses pedres de forma prismàtica. Actualment lo gaèlic s'escriví ab los caràcters del llatí antic, excepte tres ó quatre lletres.

Adeusiau.

T. DE D.

Ensenyances de l'història

II

Instalació de la cort a Madrid

Carles I d'Espanya y V d'Alemany pot considerarse com lo primer rey que va reunir en un sol los ceptres dels dos estats d'Aragó y Castella baix la denominació d'Espanya, puig la fusió no va ser completa durant lo regnat dels reys catòlics y 'l de son nexe per sa brevetat.

Embargada l'atenció del César per la gobernació de diferents estats, tots importants y distants uns d'altres, y en un dels quals se va promoure durant son regnat una de les revoltes més trascendentals en l'història de l'humanitat, no 's va dedicar en preferència a les coses d'Espanya, de la que va estar molt temps absent. En son regnat, aventurers valents, audassos y afortunats se van conquistar un nom gloriós, adquirint pera la corona de Castella los immensos territoris de l'América central y meridional. En les incessants guerres que va sostenir aquell rey contra moros, turcs, protestants, francesos y alguns estats italians, comenava exercits compostos d'alemanys, flamencs, italians y espanyols. Va deixar Carles I per herència a Espanya lo record d'un regnat gloriós, desde 'l punt de vista militar, com cap atre n'hi ha pogut haver però sentant uns precedents quins desenrotlló y consecuències no van ser gens favorables per la pau, prosperitat y bon regim de la nació, ja per les complicacions internacionals que van seguir, ja perque 'l immens poder d'aquell monarca y la manera com va sofocar les sublevacions populars de Castella y Valencia desequilibraren la balança entre la representació nacional y 'l poder real, baixan aquella y punjan este massa.

Lo fil de Carles I, Felip II, desembrassat de l'atenció que 'l govern d'Alemany absorvia a son pare, va proposar-se se un monarca purament espanyol, y

metòdich fins à la nimietat, va fixar com a punt de residència permanent per ell i sa cort, estableixint la capital de sos immensos dominis, la vila de Madrid, poble allavancs sense cap importància, sense més condició que se l'entre topogràfic de la península. Sense dupte, en l'esperit metòdich de Felip, pesaria la consideració de tindre Espanya dominis al Nort (los Països Baixos y l'Franch Comtat), al Est (Italia) y al Suroest (les colonies americanes), y creuria preferible per atendre per igual a tan llunyans països, establir la residència al centre del nucli principal dels antics territoris patrimonials, rodejats a major o menor distància d'altres més recientment adquirits.

No's de creure qu' al instal·lar la cort a Madrid procedí aquell rey ab segones intencions; per que si així fora, no es facil que les hagués portat tan amagades, que per cap istil s' haguessin pogut traslluir, de manera que l'història no n' hagués tingut cap coneixement; pero en sos resultats, aquella real resolució, va ser un cop d'estat contra les respectives constitucions polítiques que a les hores tenien les diverses naçions espanyoles, y si en lo fet de la instalació de la cort a Madrid y en la successiva conducta que Felip II va observar en la representació nacional hagués sobre aquell rey baix un plan preconcebuit, no li hauria donat millor resultat que l'que va obtindre, respecte a la anulació de la influència de les Corts.

May s' havia vist, com després de establir la capitalitat de la monarquia a Madrid, que tan tanta duració; pero, al mateix temps, tampoc havien sigut mai mes sistemàticament desateses les peticions al rey.

Pera n' este, la freqüència y la duració desusades de les Corts, com se celebraven en sa residència, no significaven cap molestia, abans al contrari, li servia així per simular un respecte que tal vegada no tenia a n' aquella institució política, mentres que l' procuradors de Castella per forsa tenien qu' aburrirse de tan llargues estades fora de sa casa, sent com eren contra costum, y encara s' aburrien més tenint en compte que sos sacrificis resultaven esterils, puig res pràcticament d' aquelles Corts, denegant lo rey la major part y les més importants de les peticions que se li dirigien.

Aquella conducta de Felip II li hauria pogut resultar perillosa, si a conte de celebrar les Corts a Madrid, població que no podia menys de serli adicta per gratitud, s' haguessen celebrat, com abans era costum, indistintament en altres ciutats de Castella y adiacent en quansevol de les més importants, com Burgos, Valladolid, Toledo u Sevilla, pos si hagués escollit per sa residència una d' eixes, tenint com tenien més vida propia que Madrid, no devenhi per tan la mateixa gràtitud que Madrid l' hi devia y constant en son si ab una opinió més identificada ab les necessitats y aspiracions de la nació, hauria sigut molt probable que, ni eixes poblacions, ni les Corts en quansevol d' elles reunides, haguessen sufrit ab paciencia la manera de

portar-se l' rey ab la representació nacional.

Ateses les consideracions abans exposades, no es estrany que la celebració de corts caigués a la fi en desús, desapareixent de fet una institució que era la major garantia d' encertada política y bon govern.

Això en quant a Castella; que en quant a les demés regions espanyoles de personalitat pròpia, se 'ls va fer major agravi que a Castellat fixan la Cort a Madrid; pos ja abans de caurer en desús les corts de Castella, apenes se celebraven en eixes regions, y així va anar perdent sa personalitat, sense casi donarsen compte.

Pera evitar eixa *capitis diminutio*, era de justicia que Felip II, al establir sa Cort a Madrid, hagués donat a les regions de personalitat pròpia garanties que les hi haguessen assegurat aquella personalitat. Això no s' va fer, y d' allí en avant, les Corts, les poques vegades que 'reunien, ja no era pera demandar al rey resolucions de bon govern, en l'esperança de conseguirles, sino per cumplir una mera fórmula legal y para que l' rey pugués ostentar sa magestat devant la representació de son poble. Espanya va entrar de fet en plé regim absolut, del que s' pot dir qu' encara no n' hem aixit, diguen lo que vulguen, per una part, los apologistas de Felip II y del regim iniciat en aquell regnat y, per altra, los que tant be van en lo *machisme* del actual centralisme.

A. M.

Bibliografia Històrica

Historia política y Eclesiástica de Calaceite, por D. Santiago Vidiella y Jasá, abogado.

Seis años há salia de las prensas tipográficas de Alcañiz un valioso volumen que si para la generalidad de los que leen pasó desapercebido, por la índole de la materia que con tanta competencia tracta, no así para los amantes de los estudios históricos que hallaron en el sabroso pasto a sus aficiones y una prueba de que no está tan abandonado en nuestra patria el cultivo de los mismos, y que en la apacible soledad de apartados pueblos hay quien pone noble empeño en escudriñar los brumosos horizontes del pasado, revolviendo los empolvados archivos de su tierra natal y revelando a las generaciones presentes los gloriosos hechos de las que nos han precedido.

El libro que hoy pone la pluma en nuestras manos es una verdadera joya de la literatura histórica regional, puesto que en él se encuentra magistralmente narrada la Historia de la importante villa de Calaceite desde los primeros tiempos de la dominación cartaginesa y romana, precedidos de un capítulo en el que el autor hace gala de su gallardo estilo lanzándose por las tembrosas regiones de la prehistoria. Estudia luego la España celtibérica y romana, examinando los restos de cerámica y numismática dispersados por la comarca, haciendo atinadas deducciones con ánimo de fijar el verdadero criterio de la misma; atravesia el oscuro periodo gótico, para venir a fijarse en la dominación Saracena, en cuya época aparecen los primeros datos ciertos de la fundación de Calaceite, estudiando la etimología de este nombre. En el de la Reconquista prosigue, apoyado en juiciosas

consideraciones, el curso de sus más culminantes hechos en tiempos del Rey D. Alfonso el Batallador y de Berenguer IV, la donación de la villa a la Orden de Calatrava en 1180 y los subfeudos de los Cambrils y Cenciles, los Sarriñens y Boles, resaltando en especial el capítulo en que describe, en brillantes perfodos, el solemne acto de jurar vasallaje los Jarados de Calaceite ante el Gran Maestre de la Orden en la iglesia de Santa María, el dia 9 de Marzo de 1307; espectáculo imponente y magestuoso al que parece asistir el lector a través del velo espeso de los siglos, tal es la brillantez de su descripción y relato.

Vá luego narrando los más culminantes sucesos, expurgados los errores históricos que las crónicas de sus antecesores contenían, y siempre, con paso firme, armado del diestro escalpelo de la crítica, apoyado en las más sanas fuentes, relata el dominio de los nuevos Señores D. Juan I de Navarra y D. Francisco Ariño, hasta que pasa la vila al del Cabildo de Tortosa en 1452 comprada al segundo, por 11500 libras jaquenses.

Ocupase de las contiendas que esta nueva posesión ocasionó entre el Señor y el feudatario, siguiéndose ruidosos litigios por el manifiesto egoísmo del Cabildo; llega al periodo de la rebelión y guerra de Cataluña desde 1640 á 1650, en el que Calaceite sufrió los horrores de aquella guerra, pues adicta al Rey D. Felipe IV, vió el dia 2 de Mayo de 1643, fiesta de Pascua, como catalanes y franceses se entregaron en su recinto al mas desenfreno y sanguinario saqueo e incendio, segun con vivos y verídicos colores pinta el Sr. Vidiella, dejándola completamente arruinada y desolada para muchísimos años. La guerra de Sucesión, en la comarca calaceitana, aparece con tal minuciosidad reseñada, que se

lla serie de datos y detalles acerca las enconadas rivalidades de malets y botiflers, datos de verdadero valor histórico, salpicados de atinados juicios sobre los mismos. La continuación del Señor del Cabildo acompañado de nuevas disensiones con la Universidad y los Jurados, hasta la cesación de aquel en 1812; el ceremonial que se guardaba en sus relaciones con la Señoría, la guerra de la Independencia con rasgos heroicos de los calaceitanos, las peripecias de la sedición del año 23 y la guerra civil, ocupan largas páginas de tan interesante libro en su primera parte.

La segunda parte trata de la Constitución político-administrativa de la villa a partir de la reconquista en el siglo XIII, su población, Hacienda, Escuelas, Hospital, Póstos, Ferias, Aguas, Cementerio, Legislación Municipal, Estatutos criminales, una completa Historia Eclesiástica rica en detalles y apreciaciones de carácter arqueológico acerca de sus iglesias, reliquias y Congregaciones, cerrando tan erudita obra un serie de Hijos ilustres de Calaceite conquistadores de gloria y renombre en los campos de batalla, en el de las Letras ó en la soledad de los Claustros.

Aunque hemos leido el libro del Sr. Vidiella a la ligera, no se nos ha ocultado empero desde sus primeras páginas, la erudición y competencia crítica, el profundo conocimiento que de la historia de su país y de la general de España tiene el autor, y sobre todo, la galanura de su estilo literario revelador de que conoce y maneja con destreza el habla rica d. Cervantes. Felicitámosle gustosos y aguardamos una nueva muestra de tan evidentes dobes como les demostradas en esta ocasión, felicitándonos al par por contar con una concien-

zada monografia que enriquece mucho la bibliografía histórica regional espanyola. No en vano la galardonó el Consistorio de los Juegos florales de Teruel apenas publicada, con un meritiísimo premio.

F. PASTOR LLUIS.

Tortosa 1903.

Romanones y Silvela, ab l' afront fet a la llengua catalana, si no fessin pena, farian riure; volgues traure de les escoles la llengua ab que parlaren tants sants y sabis, la que 'l Consulat de Mar estatuhis as inmortals lleys, la que serví al rey en Jaume per referir sos gestas, la que immortalitzaren Ramón Llull, Muntaner, Elmeneis, Bernat Metge, Ausias March, Jordi de Sant Jordi y tants y tants, a quin costat son erans de sorta los que's diuhen Silvela y Romanones!

¡Petits homes contra una llengua tres voltes santa que parlaren els almogàvars en gestas inoblidables, inmortalisantla en llochs com lo Coll de Panisars; que Roger de Llúria passeja superba y triomfant per tot lo mar llati, ab la que Bach de Roda modulà les darreres pàravals al pujar al cadasalch en les devallades de Vich; que parlà en Casanova y santificaren sants y màrtirs, combatuda per ells dos! Si no fes plorar faria riure.

Fassin lo que vulguin los governants espanyols, la llengua romanirà ferma a Catalunya, y l' llamp de Deu! deixariam de ser catalans si la deixessim perdre. (Molis y perlongats aplausos.)

Encara que no estes immortalizada per actes y actes de la història, n' hi havia prou pera que no la toquessin més barroeras, en que es nostra, y com totes les llenguas, porta l' ànima del poble, que la parla viu ab nosaltres y sols la treuríam si no hi hagués catalans a Catalunya.

No pot desapareixer, encaral lo nostre modo de ser, es cantelluda com les clapissses del Pirineu, flexible y seriosa, com la sardana, forta com los xiquets de Valls; paborosa com los bramuls de la mar, brusenta com la muntanya y dolsa com la remor dels nostres rius. Es nosaltres mateixos y sense ella no forem catalans ni existiria Catalunya y aquesta romanirà y persistirà malgrat los esforços dels seus enemichs.

Esmienta lo dit per un diputat magyar, de que es preferible que un poble perdi la seva Constitució que no la parla, doncs la primera se refa y la segona no s' rebra.

Mercès a nostra llengua s'ha refet la constitució del poble català y s' ha fomentat lo Catalanisme, constituint la patria dins lo cos dels catalanistes, patria que mes eudevant serà reconeguda per tot hom.

Recomana que s' conservi ab fidelitat, que la conreixin, esmentant de pas que ha vist ab tristesa que a las poblacions de Catalunya, los retolos de molts casas no estan en català; això, diu, no ho devén permetre, hem de tenir lo valor de nuestras conviccions; ja ha arribat l' hora de treuer la cara, de no avergonyirnos jamay de que soms catalans, doncs lo dia que això s' es ens posariam l' inri.

Al decret d' en Romanones testem així, afermantnos més en nostra parla, que s' lo darrer baluard que 'ns queda, y d' ell n' ha de sortir la reconquista de la nostra Catalunya. (Ovació)

Per últim proposa al públic, que pera corresponde al objecte del meeting, se remetiés un telegrama al president del Consell de Ministrs, fent constar que Catalunya no s' contenta ab la carta y demana se derogui 'l decret.

El regionalisme a València

De mica en mica, la regió valenciana va despertant a l' idea nova. Recullim nosaltres ab molta satisfacció les manifestacions d' aquet

despertament y alxis com l' altre dia celebravam el magnific discurs pronunciat pel president del «Rat Penat», ena compayém avuy en enviar una coral expressió d' encoratjament al periódich *La Libertad*.

Aquét periódich, ben acreditat à Valencia, dedica especial atenció als problemes relacionats ab el regionalisme, comentantlos ab molt fervor. El darrer número arribat, publica un entusiasta article den Nocedal en defensa dels nacionalistas vascongats; la carta den Campion, que ja deuen coneixer els nostres lectors, cantant las excelencies de la llengua catalana; diferents notes sobre l' Decret den Romanones y adecuats comentaris respecte à la significació del nomenament d' alcalde de Barcelona à favor del senyor Monegal.

Ademés de tot aixó, en el mateix número s' hi llegeix un simpàtic article escrit en valenciá, que commensa affirmant que «l periódich strenue hui els moles de la rutina y se presente al públich embarrusat en un tros de manta valenciana, que molt be poguera lligar-se à la punta d' una canya com la faixa del invicto Palleter y servir de pendó pera conseguir les glorioses tradicions de esa hermosa regió valenciana.»

Acaba l' article dient: «Tot per Valencia y per Valencia! Aquesta es la senyera que deuen enarrostrar els nostres germans pera assolir la seva completa regeneració.»

Campanya electoral

La Junta Permanent de la «Unió Catalanista» ha enviat la següent circular á sus associacions adheridas:

«Unió Catalanista.—Junta Permanent.—Circular: Haventse de celebrar enguany eleccions administrativas (provincials y municipi-

pals) y legislativas, vos recordem els acorts de l' Assamblea de Tarrassa als que deuen subjectar-se los elements que constitueixen la «Unió Catalanista». Y al donar traslat dels esmentats acorts á totas las entitats adheridas, aquesta Junta té la convicció ferma que no li caldrá fer us de las facultats que li concedeixen las bases 5.º y 7.º.

Com que la intervenció directa del Catalanisme sols pot exercirse en las eleccions legislativas per esser les úniques que tenen caràcter polítich, la Junta Permanent recomana á las entitats adheridas que pensin concorrer á la lluita electoral pera diputats á Corts, procurin posarse d' acort, conservant sempre la propia personalitat, ab tots els elements autonomistas de la seva circunscripció pera evitar competencias de candidats que en definitiva resultarian favorables al enemic comú. Y si aquesta intel·ligència patriòtica no s' pot assolir, abans de presentar una candidatura de la «Unió Catalanista» que tingui de posarse enfront d' una u otras candidaturas autonomistas, es preferible, abdicant d' un mal eatés amor propi, no fer candidatura y votar al altre ó autres candidats autonomistas que s' presentin.

Fentlo així donaré una proba més d' amor á la causa de Catalunya.

Visqué molts anys.

Barcelona 1. de Janer de 1903.—Per A. de la J. P.—El president, Joseph M. Roca.—El secretari accidental, Frederich Pujolà y Vallés.

NOTICIES

Per mostra de les tendres y sentides parautes que digue lo Reverent Dr. D. Tomás Bellpuig als xichs y xiquetas en l' acte de repartirlos les presenta-

llas dels Reys, no copiem algunes pàrrafos que publica el setmanari local *La Libertad*: Ara, fills meus, aquí Tortosa se fan molts pecats, ara hi han molts tortosins que reneguen a casa y pels carrés y per tots los puestos, y la Mare de Deu ja no 'ns estima tanty nostre Senyor qualsevol dia s' enfadarà y 'ns castigara a tots. ¿Vritat que vots no voleu que Deu mos castigue? ¿Vritat que no voleu que Deu castigue a la vostra estimada ciutat? ¿Vritat que no voleu que 'l vostre amiguet, lo bon Jesús, s' enfade en los que han fet vindre als Reys magos pera que vos portes senyores?

Pos vots, tan menudets com sou, ho podeu impedir, vots poden ajudar á fé que Tortosa torné a ser la ciutat estimada de Deu y de la Mare de Deu. Y pera sé agrabis als bons tortosins, ho fareu. ¿Vritat que si?

Y ara, encara que sou menuts, ja podeu comensá a coneixre qui son los que vos estimen y los únichs que fan cas de vots. Quan sigueseu grans, los homens dolents vos prometran moltes coses, riqueses, felicitat y bona vida si 'ls voleu seguir y 'ls voleu ajudar á sé diputats y ministres y amos d' Espanya... ¡No 'ls cregueu, filets meus! Son partidaris del dimoni, y 'l dimoni no més promet pera enganya. Lo que volen es pujar á costelles vostres pera no recordarse després ja de vots y deixarvos consumi á la miseria si no vos passen coses pitjors. Los únichs que vos cumplirán lo que vos prometíguen, los únichs que 's sabrán sacrificá per vots quan sigueseu grans, com se sacrificuen ara que sou menuts, serán los homens de religió, los que creuen en Deu y segueixen les

doctrines que Jesús mos va ensenyá.

L' entusiasme que anima en casi bé tots els districtes de Catalunya als elements autonomistas, demostra eloquèntment els progressos realisats en l' educació política del nostre poble per la forsa del ideal catalanista. Aquella massa neutra, tan allunyada abans de las lluitas políticas, està avuy per tot arreu resolta y decidida a exercitar els seus drets y a ferlos respectar, defensantlos de las *tupinadas* dels cacichs y de las brutals escomesas dels seus aliats els *pseu-libertaris*.

Per més que extremen ups y altres las sevas acostumadas màsias arts, tot sera impotent pera defensar un monopoli que s' es hi escapa de las mans.

Es possible que 'l partit-nacionalista lluyti encara en algún altre districte.

Lo diumenje passat, durant la missa de 8 y 1/2 en la església de Sant Antoni, pujà á la trona l' ilustrat sacerdot, nostre particular amich, D. Salvador Rey, y dirigi la paraula al públich, en tortos.

Acabada la missa, ens crida la atenció una conversa entre dos dones, en que una d' elles deya: *Així m' agrada: que mes parlen de manera que ho entenguem, perque á mi la veritat, mana, moltes vegades me n'asen que do po del sermó, me quedo tan dijuna com antes..*

L' esmentat sermó va ser lo primer d' una serie que en la

mateixa forma y a la mateixa hora continuará tots los diumenges á dita església.

Ab verdadera satisfacció veiem estendre la costum de portar la paraula de Deu al cor del poble en lo llenguatje qu' ha matat, y unich qu' enten. De seguir així no veuriem repetir lo cas d' aquella beata que preguntant qui li había semblat d' un sermó digué: —*Ha degut sé mol bò perque no he pogut entendre ni una paraula.*

Van per bón camí «ls passos que fan els organisadors de la Academia de la Llengua Catalana á Barcelona, á fi de conseguir que una persona molt rica y encoratjat catalanista, fassi donació á la mateixa d' un edifici que té, apropiat al objecte de la nova institució.

Els nacionalistes vascongats treballen ab ardor pera les pròximes eleccions de diputats a Corts, presentant per Bilbao a en Sabi Arána, que s' espera obtingui una brillant victòria.

Per Ondarroa serà votat en Sota y per Guernica l' Acillona, que compten ab moltes probabilitats d' èxit.

S' assegura qu' alguns elements caciquistes, han retirat les seves candidatures.

Tarjetes al menut

Tortosa: Imp. Foguet, P. Hospital

— 4 —

Romanos, conforme se vé en el Flavio Vopicio. De los Iudios escribe la Historia tripartita Eclesiástica, que guarda las escrituras de las genealogías, y familias en el lugar mas guardado del Templo, como si dijessemos en la Sacristía, confiados que de allá no abian de ser tocadas, antes bien inviolablemente guardadas, por la seguridad y respeto del lugar. Dejo de decir una infinitud de Escritores de diversas naciones, que en epílogo trae Ravicio Textor, y concluyo con la vigilancia y cuidado que tuvo la S. Sede Apostólica, cuando en los principios de la Iglesia: le dió presto Notarios que guardassen, y conservassen las preciosas memorias, y ricos joyeles de las Virgenes, esmaltados, y matizados con la sangre del martirio, las verdes esmeraldas de los Continentes y Confesores: los colorados Carbunclos de los Martyres, y el preciosísimo oro de los Doctores, como consta en el libro Pontifical Romano, en Eusebio, y Platinna, Cesar Baronio, Illescas, y otros, y el Emperador Justino dijeron en las instituciones de su temporal imperio, era inconveniente hubiese ignorancia en las cosas de la antigüedad,

No digo yo muy illustre y Reverendo Cabildo, y señores míos, que esta Ciudad aya tenido falta desto, porque bien ciertos qu' todo lo que della digo, y de sus antepasados escribo, no lo aya hallado escrito en los Archivos y en diferentes Autors, que hacen mención desta antiquísima Ciudad, y de sus valerosos hijos, y Ciudadanos, que bien se ve que que lo que se dice, de aquella antigua Hibera, se dice de nuestra Tortosa, y lo que Zurita y otros escriben de Villa-marin, Despuches, Jordanes, Oliveres, Cerdanes, y otros muchos que lo dicen de nuestros Ciudadanos que tanto honraron á su patria: mas estos Autors no dicen que fuesen hijos naturales de Tortosa, ni menos ellos, ni otros han escrito en particular de nuestra Tortosa, y para que el mundo sepa (como es razon) que esta Hibera es Tortosa y estos valerosos varones son hijos de esta Ciudad, he querido hacer una recopilación, no de los más, sino de los menos y también por ver olvidados los hazafiosos hechos de un tan valiente Ciudadano nuestro D. Juan de Aldama, atribuyendo la pri-

APROBACION

Por comisión del illustre señor Jusepe Simon Doctor en ambos Derechos, Paborde de la S. Iglesia de Tortosa, Arcediano de Cuila, Oficial, y Vicario General del Ilustre, señor don Agustín Espinola, Cardenal meritisimo de la S. Iglesia Romana, Obispo de Tortosa, he visto, y leido yo I. B. Ferrer, Doctor en S. Teología, Canónigo Penitenciario en dicha iglesia mayor, el presente libro, intitulado DE LA S. CINTA QUE LA VIRGEN NUESTRA SEÑORA DIÓ Á LA CIUDAD DE TORTOSA, DE SU NOMBRE, ANTIGÜEDAD, Y GRANDEZAS, Compuesto por Francisco Martorel, y de Luna, hijo de dicha Ciudad: y por quanto no he hallado en él cosa que repugne, y contradiga á nuestra S. Fé, y costumbres: antes bien sana y católica doctrina, acompañada de curiosidades varias, y diferentes Historias, por las cuales se podrá espaciar, y entretenir con algún provecho el ingenioso Lector: por tanto digo que es digno de que se imprima, y salga á luz, porque el Autor se anime para otras mas y mayores obras. En Tortosa, á los 90 de Mayo, 1625.

EL CANÓNIGO FERRER.

MORESO

Gran botiga de calsat
de totes classes

SABATES Y BOTINES D'IVERN

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.

PREUS FIXOS VENTES AL CONTAT.

PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU

TORTOSA

Libreria fundada l' sigle XVIII

Francesch Mestre
TOROSA

PUBLICACIONS CATALANES:

Obres de Mossen Jascinto Verdaguer

Tomás A. Rigualt

La Santa Missa—llatí y catalá—pasta 1 peseta

Lo catalá devot—nou devocionari—pasta 1 peseta

Los set diumenges de San Josep—pasta 1 peseta

Doctrina cristiana—rústica 0'50 peseta

Doctrina cristiana—cartonet—0'50 peseta

DEPOSIT DE PAPERS, CROMOS Y ESTAMPES

A. OLIVERES

METJE

Ex-alumne del Hospital de Paris

Ex-ajudan de la Clínica de malalties dels ulls del Dr. Galezowski.

CONSULTA DE LLIBRERIA en el Pasaje Franquet, Pral.

TORTOSA

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petaques, Paragües, Pipes, Parasol, Bastons, Calla, Driny, Miries, Mitines, Juguet, Puntilles, Brodats, Perfumeria, Acordeóns, Objectes pera regalos, i tota classe d' articles pera barbers.

GRAN SURТИ DE QUARTINES JAPONESSES EN CARTO DE TOTFS MIDES Y VENTAL'S DE TOTES CLASSES, CÒRBATES QUINCALLA, GUANTS, etc Carrés d' En Carbó 11 y 13 y Pescadors 1. TORTOSA.

INCREIBLE VERITAT.

Única y veritable ocasió para gastar los quartos com cal en regalo d'impor- tancia, quin valor supera semprel cos. Objectes d' or de ley garantizat (la qualitat) y en lluernadors brillants, que micamente perfectes, de més valua, per son constant esplendor y lluminosa, que ls verdaders. Descomposició de llum, limpresa, lapidació perfecta, imitació maravillosa.

5.000 Pesetas

Á qui distingeix aquests brillants Alas- ka dels llegatius. Gran Premi en la Ex- posició de París. Anell pera bome, or brillant 50 pes. Anell pera bome, or brillant molt gros 100 pes. Agulla pera homic. 25 pes. Anell pera senyora ó senyo- rea. 25 pes. Arracades (parell) pera senyore- rea. 25 pes. Arracades (parell) pera senyora. 50 pes. Arracades (parell) pera senyora brillant molt gros 100 pes. Arracades (parell) pera novias (verdader regalo) 25 pes. Medalla d' or de ley, en la eli- ga de la Purisima. Estmallo de Florencia y brillant Ann. 100 pes. S' envien per correu franch de tot gars, en caixetas certificadas y declarades mercancías, pera iota España é Filles. No se servira cap pedido que no siga anies convengant el pago.

Per a la mitat de les anelles baste pen- drer en un fil la grosaria del dit.

No s' fan desquesitos; no s' donen re- presentacions ni se envien mostres.

Gratis y Franck el Catálogo ilustrat. Gran comprador que no estiga conforme abla mercancia si li tornaran los que- tos conseguit.

Diligirse al representant general y anich de la Societat d' Ory Brillants.

AM. ALASKE, G. A. BAYAS, CO- SO ROMANO 104 Y 105, MILA- (Barcelona).

Droguería, Perfumería, Ultramarinos, Comestibles y Colmado
Vda. de F. Canivell y Sala
Angel, 6 y 8.-TORTOSA

Complert surtit en

Pastes pera sopa illegítimes de Sucres

on Mallorca.

Conserve de totes classes

Abadeijo 1.ª, coa foradada

Manteques

Formatjés

Embutits

Fiambres

Articles fotografichs

Productes químichs

Aigües minerals

Específichs nacionals y estran- gers

Colors y barnisos

Broches y pinsells

Barnis mineral

Carburo de calci

Petróleo refinat

Esplosius, meches y perdigons

Abonos

Sofres

Sulfat de coure

Llavós

Barnis mineral

Vins de taula, generosos y champans

Licors del pays y extrangers

Facultas ab ordinario

CONCESSA

Nos Josephus Simon Presbyter V. I. D. Propositus Cede.

Dertosae Archidianus de Culla, et pro Illustrissimo, et Reve- rendissimo D. D. Agustino Spinola misericordia Divina S. R. E. Diácono Cardinali SS. Cosmi et Damiani, Dei et Apostolicæ Cedis gratie Episcopo Dertusensi, Regioq; Con- siliario et indicta Civitate, et Diæcest in spiritualibus et tem- poralibus Officialis, et Vicarius Generalis, etc.

Liber Francisci Martorrell de Luna, de Cingulo Beato Ma- riae, typis mandari poterit in hac Diœcesis, vulgari licet eti- llo, singulare Deiparae beneficium, cultiori, omniunque lin- quis prædicandum en ulget, cum nihil in eo fidei dissomun, multa quæ in Dei laudem Dertosae que splendorem cedant, Docto Joannes Baptista Ferrer Canonicus Penitenciarius, delectus sensor invenerit. It circa has litteras concessionis testes, manu nostra subscriptas, et per Illustrissimi domini mei Cardinalis Seeretarium relatas in tabulas duximus emi- tendas. Dat. Dertosae in Palacio Episcopali, dice secundo Juny, Anno Crhisti NDCXXV.

SIMON

LOCUS

REGISTER.

Al muy Ilustrre y Reverendo Cabildo de la Santa Iglesia de Tortosa, y á los muy Ilustrres, y Magnificos Señores Procuradores de dicha Ciudad.

No ha avido en el mundo nación, por famosa que fuese, ni Republica bien ordenada, que dejase de conocer necesi- taba de tener personas, que conservassen, y observassen las memorias, y propusiesen al vivo al Pueblo los hechos an- tiguos, y de sus antepassados: ni ha avido nación tan bár- baria, que no procurasse dejar memoria de si en adornados sepulcros, Piramides, Columnas, caracteres y sefiales: o que en escrituras, Crónicas, y Anales constasse de sus hechos y se perpetuasse su memoria. Esto se vee ya desde la segunda edad del mundo: como en el principio de ella, conforme lo escribe Beroso, y Beuter. Saliendo Noé del Arca, puso en aquel lugar de la salida, una Ara ó piedra y en ella escrita la memoria del diluvio: para que jamás se olvidassem dellos venideros. Los hijos de Sed, segun lo escribe Josefo Iudío por temor de que si el mundo se abia de perder otra vez por agua (como habia acaecido en tiempo de Noé) ó si por luego conforme lo habian oido decir, que se habia de con- mir, se acabaria tambien con tales tiempos la memoria de ellos, y de sus prohezas, queriendo prevenir este peligro, lo edificaron y levantaron dos Columnas (ó siete: conforme lo dice S. Antonio) la una de Marmol, porque no se acabasse con agua: y la otra de ladrillo, por que el fuego no pudiese consumilla. Dentro las cuales pusieron ciertas escrituras y memorias de sus Anales, para que se conservassen, y los venideros tuviessen noticia dellos. Los Caldeos, Persas, y Egipcios, no solo se contentaron con tener escritos Anales, y memorias antiguas, sino que tenian personas diputadas, para continuarlas y guardarlas. Lo propio se dice de los